

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำกระเบื้องดินเผา ในจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดขอบเขตและรายละเอียดในการศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำกระเบื้องดินเผาในจังหวัดสงขลา เพื่อสร้างเครื่องมือในการวิจัยในรูปแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบสังเกต

2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่มคือ

2.1 ช่างพื้นบ้าน ที่ยังทำกระเบื้องอยู่ในปัจจุบัน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งมีจำนวน 4 คน

2.2 ครูศิลปศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ(เดิม) จำนวน 44 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 44 คน กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษา ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลจากแบบสอบถาม 38 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.36 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

3.1 การสร้างเครื่องมือในการวิจัยมี 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์สำหรับช่างพื้นบ้าน แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับกรอบความคิดในการวิจัย ดังนี้ 1. ความเป็นมาของการถ่ายทอด 2. กระบวนการถ่ายทอด 3. ผลที่เกิดจากการถ่ายทอด และ 4. ปัญหาและอุปสรรคในการถ่ายทอด

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับครูศิลปศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ(เดิม) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เกี่ยวกับแนวทาง การศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำกระเบื้องดินเผาในจังหวัดสงขลา แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำกระเบื้องดินเผาในจังหวัดสงขลา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าระดับคะแนนเป็น 5 ระดับและกำหนดความหมายไว้ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำกระเบื้องดินเผาในจังหวัดสงขลา เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open ended)

ชุดที่ 3 แบบสังเกตมีจำนวน 19 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - list)

3.2 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบสอบถาม และแบบสังเกต ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารต่างๆและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางในการวิจัย และดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย

2. นำโครงร่างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบสังเกตที่สร้างเสร็จตรวจสอบแก้ไขเพิ่มเติม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจแก้ไข ด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้ชัดเจนถูกต้องและเข้าใจยิ่งขึ้น

3. ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาความตรงและความครอบคลุมเนื้อหาการใช้ภาษา จำนวน 5 ท่าน (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก)

4. นำแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและแบบสังเกตที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาแล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

5. นำแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและแบบสังเกต มาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลอง (Try - out) กับประชากรลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา โดย

5.1 แบบสัมภาษณ์ หาค่าความตรงและความน่าเชื่อถือด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation)

5.2 แบบสอบถาม หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbrach)

$$\frac{\alpha}{K-1} = \frac{k [1 - \sum si^2]}{S^2x}$$

α	=	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
K	=	จำนวนข้อ
si^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
S^2x	=	ความแปรปรวน

การทดลองใช้เครื่องมือแบบสอบถามนี้ เลือกกลุ่มครูศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 7 คน ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.984

6. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างประชากร รวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ผลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยของหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนัดวัน เวลา สถานที่ที่จะสัมภาษณ์ล่วงหน้า

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และส่งไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 โรงเรียน โดยจำนวนแบบสอบถามที่เก็บได้ทั้งสิ้น 38 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.36

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทำแบ่งการวิเคราะห์ดังนี้

5.1 แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย คือ วิถีตีความ สร้างข้อสรุปข้อมูลจากอุปสรรคหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็นไปสู่การสร้างข้อสรุปในเชิงนามธรรม (สุภางค์ จันทวานิช ,2531:130) โดยการนำข้อมูลที่จำแนกและจัดหมวดหมู่เรียบร้อยแล้วในแต่ละบุคคลมาวิเคราะห์

ตีความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาสรุป
ข้อความของแต่ละบุคคล รวบรวมจัดหมวดหมู่ ทำความเข้าใจและอธิบายตามประเด็นศึกษา
ดังต่อไปนี้ 1. ความเป็นมาของการถ่ายทอด 2. กระบวนการถ่ายทอด 3. ผลที่เกิดจากการถ่ายทอด
4. ปัญหาและอุปสรรคในการถ่ายทอด ในรูปแบบพรรณนาความ

5.2 แบบสอบถาม ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

5.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ
ตรวจสอบรายการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการประมวลข้อมูลเป็นหมวดหมู่ นำมาแจกแจงความถี่และ
หาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบ}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

5.2.2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสอนการทำกระเบื้องดินเผา ใน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะด้านทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม
แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยหรือค่ามัธยฐานเลขคณิต
(Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.)

ค่าเฉลี่ยหรือค่ามัธยฐานเลขคณิต (Mean) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของคะแนนของแบบสอบถามทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

(ประคอง กรรณสูตร, 2542)

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) จากสูตร

$$S.D = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

$$\sum fx = \text{ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่}$$

$$\sum fx^2 = \text{ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนกำลังสองกับความถี่}$$

$$x = \text{คะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคน}$$

f = ความถี่คะแนน

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

(ประคอง กรรณสูตร,2542)

หลังจากนั้น นำค่าเฉลี่ยหรือค่ามัธยฐานเลขคณิต (x) ที่ได้มาแปลความหมายและวิเคราะห์โดยแปลความหมายโดยถือเกณฑ์ดังนี้

ค่าคะแนน	ความคิดเห็น
4.50 – 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 – 4.49	เห็นด้วยมาก
2.50 – 3.49	เห็นด้วยปานกลาง
1.50 – 2.49	เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.49	เห็นด้วยน้อยที่สุด

นำมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5.2.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการการทำกระเบื้องดินเผา ในรายวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นคำถามปลายเปิด (Open ended) ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาโดยการรวบรวมจากผู้ตอบแบบสอบถามแล้วจัดหมวดหมู่ โดยพิจารณาว่าข้อเสนอแนะใดที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นใกล้เคียงกันมาจัดกลุ่มเดียวกัน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่มาสรุป และอภิปรายผลในรูปแบบความเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตในรูปแบบพรรณนาความ

6. การนำเสนอข้อมูล นำผลการวิเคราะห์มาอภิปรายผลนำเสนอแบบพรรณนาความ และในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และทำการสรุป การศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำกระเบื้องดินเผาในจังหวัดสงขลา ในด้านต่างๆ ดังนี้ 1. ความเป็นมาของการถ่ายทอด 2. กระบวนการถ่ายทอด 3. ผลที่เกิดจากการถ่ายทอด และ 4. ปัญหาและอุปสรรคในการถ่ายทอด